

Vedecká konferencia „Národ-Cirkev-Štát“

Radoslav Maskal, maskal@saske.sk

V dňoch 14. - 15. novembra 2005 sa v účelovom zariadení v Častej-Papierničke konala vedecká konferencia „Národ-Cirkev-Štát“, ktorej organizátormi bolo Centrum pre európsku politiku, Historický ústav SAV a Spoločnosť pre dejiny a kultúru strednej a východnej Európy. Konferenciu oficiálne otvorili Valerián Bystrický z Historického ústavu SAV, Kamil Sládek z Centra pre európsku politiku a Tatiana Ivantyšinová z Historického ústavu SAV.

V úvodnej časti konferencie odzneli dva príspevky. Miroslav Kocúr priblížil prítomným problematiku dejinnej a kultúrnej podmienenosti niektorých interpretácií národnej a náboženskej identity. V súvislosti s tým poukázal na skutočnosť, že v súčasnosti badať tendenciu propagovať národnú a náboženskú identitu z konfesijného hľadiska, čo vedie k náboženským konfliktom. O filozoficko-teologickom pohľade na sekularizačný proces hovoril Martin Mikolášik, ktorý okrem iného zdôraznil, že sekularizácia má dva významy - progresívny a reakčný. V druhom bloku zaujali referáty Dušana Škvarnu a Tatiany Ivantyšinovej: Dušan Škvarna vo svojom príspevku *Dva svety v jednej cirkvi: k otázke protestantskej únie* analyzoval národnostnú politiku Evanjelickej cirkvi v Uhorsku v 19. storočí a Tatiana Ivantyšinová vo svojom referáte *Od evanjelického farára k pravoslávne veriacemu: prípad Jozef Podhradský* rozoberala príčiny, ktoré viedli tohto kňaza k prestúpeniu na inú vieru. Po následnej diskusii a krátkej prestávke sa pokračovalo ďalším blokom príspevkov, ktoré sa týkali osobnosti Jura Janoška ako národne uvedomelého kňaza s konzervatívnym myslením, resp. voľbe identít v druhej polovici 19. storočia v súvislosti s procesom sekularizácie v českej spoločnosti.

Druhý deň konferencie bol zväčša venovaný otázkam postavenia cirkvi v národných štátoch v strednej Európe po roku 1918, resp. po roku 1945. Roman Holec vo svojom referáte hovoril o problematike postavenia Katolíckej cirkvi na Slovensku do roku 1918, pričom zdôraznil fakt, že slovenskí katolícki kňazi stáli pred dilemou, či budú slúžiť oficiálnemu režimu v Rakúsko-Uhorsku, alebo svojmu národu, čo si však vyžadovalo veľa obetí. Miloš Trapl vo svojom príspevku *Kultúrny boj v nástupníckych štátoch Rakúska po roku 1918* pripomenul, že situácia Katolíckej cirkvi v Čechách po zániku Rakúsko-Uhorska sa zhoršila, čo bolo spôsobené oficiálnou líniou, ktorú predtým hlásala habsburská monarchia. Martin Holák vo svojom referáte rozoberal politiku opozičnej HSLS v 1. ČSR, ktorá bola charakterizovaná snahou o dosiahnutie autonómie Slovenska v rámci ČSR. V druhom bloku sa Michal Barnovský venoval problematike Gréckokatolíckej cirkvi a problémom slovensko-rusínskych vzťahov. Prítomným priblížil postupnú likvidáciu tejto cirkvi po roku 1945, pričom uviedol, že komunisti argumentovali týmto krokom údajnú podporu banderovcov predstaviteľmi Gréckokatolíckej cirkvi. O vzťahoch medzi Katolíckou cirkvou a ľudovodemokratickými štátmi strednej Európy informoval Norbert Kmeť, ktorý okrem iného zdôraznil skutočnosť, že tento pomer sa vyznačoval vzájomnou nedôverou a nepochopením, čo vyplývalo z odlišných stanovísk k riešeniu jednotlivých problémov v rámci stredoeurópskeho regiónu.

Záverečným príhovorom Kamila Sládka a Tatiany Ivantyšinovej bola ukončená vedecká konferencia. Príspevky z konferencie budú v plnom znení uverejnené v samostatnom zborníku z tejto konferencie.